

дослідної групи менша, ніж у контрольної відповідно на 2,7%; 2,9%; 5,2% ($P < 0,05$), а довжина пуху менша відповідно на 9,8%; 3,5% та 2,2% ($P < 0,05$).

Проаналізувавши забійні якості кролів контрольної та дослідної групи слід зазначити, що спостерігаються певні відмінності, зокрема: на 12,2% маса голови і на 12,2% внутрішніх органів дослідної групи менша від контрольної. Крім того, відмічено, що маса «сирих» шкур у дослідної групи менша відносно контрольної на 13%, а сухої на 19% (табл. 5.)

Таблиця 5.

Забійні якості піддослідних самців, $M \pm m$, $n=4$, z

Група	Маса туші	Маса голови	Маса внутрішніх органів (серце, легені, печінка, нирки, шлунок, кишечник)	Маса мездрованої "сирої" шкурки	Маса сухої шкурки
К	1960 ± 45 100%	197 ± 13 100%	158 ± 21 100%	498 ± 15 100%	300 ± 14 100%
Д	1932 ± 37	173 ± 19	139 ± 17	438 ± 12	243 ± 10
% до К	98,5% (-1,5%)	87,8% (-12,2%)	87,9% (-12,1%)	87% (-13%)	81% (-19%)

На основі проведених досліджень встановлено, що формування продуктивних якостей молодняка кролів породи сірий велетень підпорядковується біологічним законам періодизації та ритмічності, а важлива роль належить кормовому фактору.

Відмічено, що середньодобовий приріс у контрольній групі вищий від досліду на 6,9%, що пов'язано з різними типами годівлі.

Від так, "сухий" тип годівлі кролів повнораціонними гранулами забезпечує найвищий вихід продукції при мінімальних витратах кормів. Кролі породи сірий велетень контрольної групи найбільш ефективно використовували кормові ресурси. За цей час вони досягали живої маси 2,73 кг, а маса тушок становила 1,96 кг. Крім того, вони характеризувалися значно кращими морфометричними показниками та якістю хутра.

Що ж стосується дослідної групи, основою якої був змішаний раціон і включав грубі (25%), соковиті – (45%) та зернові (30%) корми, варто зазначити, що кролі даної групи значно уступали контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Житникова Ю. Кролики: породи, разведение, содержание, уход. / Ю. Житникова. — Ростов н/Д: «Феникс», 2004. — 256 с.
2. Карпуть М.М. Довідник поживності кормів / М.М. Карпуть. - К.: Урожай, 1988. - С.32-39.
3. Плохинський Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н.А. Плохинский. – М.: Колос, 1969. – 352 с.
4. Ульихина Л.И. Справочник кроликовод / Л.И. Ульихина. - Ростов н/Д: «Феникс», 2004. — 256 с.

Грабовська М.

Науковий керівник – доц. Подобівський С.С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ОКРЕМИХ ВИДІВ КОМАХ-ФІТОФАГІВ У ЛІСОВИХ БІОЦЕНОЗАХ ПОБЛИЗУ С. ПІДЛИПЦІ ЗОЛОЧІВСЬКОГО Р-НУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вивчення особливостей видового складу біоценозів мішаних і хвойних лісів проводилися в 20011-2012 рр., в результаті яких було виявлено кілька десятків видів комах, з яких 18 видів є типовими фітофагами, що приурочені до даної території. Вони належать до 3 рядів: Жуки (Coleoptera), Перетинчастокрили (Hymenoptera), Лускокрилі (Lepidoptera).

Ряд Перетинчастокрили (Hymenoptera)

Надродина Справжні пильщики – Tentredenidae

Звичайний сосновий пильщик (*Diprion pini*).

Рудий сосновий пильщик (*Neodiprion sertifer*)

Цимбекс березовий (Cimbex femoratus)
Цимбекс вільховий — Cimbex conatus
Цимбекс вербовий— Cimbex luteus
Трихіозома лісова —Trichiosoma silvaticum
Арге глодовий –Arge melanochoa
Арге дубовий- Arge rustica

Ряд Лускокрилі – Lepidoptera

Родина Коконопряди (Lasiocampidae)

Сосновий шовкопряд (Dendrolimus pini L.).

Родина П'ядуни (Geometridae)

Сосновий п'ядун (Bupalus piniarius)

Родина Совки (Noctuidae)

Стрічкарка звичайна (Catocala nupta)

Стрічкарка тополева (Catocala elocata)

Стрічкарка вербова (Catocala electa)

Стрічкарка мала (Catocala promissa)

Ряд Твердокрилі, або Жуки (Coleoptera)

Родина Листоїди (Chrysomelidae)

Листоїд тополевий (Chrysomela populi)

Листоїд осиковий (Chrysomela tremulae)

Хризомела вербова (Chrysomela saliceti)

Визначення виловлених комах проводилося за допомогою ряду визначників українських і російських вчених: Бей-Биенко Г. Я., [1], Ільїнський А. І. [2], Медведєв Г.С. [3], Падій Н. Н. [4],

На основі літературних джерел та особистих спостережень зроблені певні висновки про біологію розмноження і значення найпоширеніших видів, які приведені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Біологія і шкодочинність комах-фітофагів

Назва виду	Кількість відкладених яєць	Кількість генерацій	Шкодо чинність
Ряд Перетинчастокрилі (Hymenoptera) надродина Пильщики (Tentredenidae)			
Звичайний сосновий пильщик (Diprion pini)	80—100 яєць	2	Дуже шкідливий. Часто є масовим шкідником
Рудий сосновий пильщик (Neodiprion sertiffer)	28-36 яєць	1	Дуже шкідливий. Іноді є масовим шкідником
Ряд Лускокрилі – Lepidoptera Родина Коконопряди Lasiocampidae)			
Сосновий шовкопряд (Dendrolimus pini)	близько 400 яєць	1	Дуже шкідливий. Часто є масовим шкідником
Ряд Лускокрилі – Lepidoptera Родина П'ядуни – Geometridae			
Сосновий п'ядун (Bupalus piniarius)	250-300	1	Може завдавати деякої шкоди при масовому розмноженні
Ряд Лускокрилі – Lepidoptera Родина Совки (Noctuidae)			
Стрічкарка звичайна — Catocala nupta	Близько 100-150 яєць	1	Масового розмноження не спостерігається. Мало шкідливий
Стрічкарка тополева	Близько 100 яєць	1	Масового

— <i>Catocala elocata</i>			розмноження не спостерігається. Мало шкідливий
Ряд Твердокрили, або Жуки – Coleoptera		Родина Листоїди – Chrysomelidae	
Листоїд тополевий – <i>Chrysomela populi</i>	500-600 яєць	1	Значної шкоди не завдає
Листоїд осиковий – <i>Chrysomela tremulae</i>	Близько 500 яєць	1	Значної шкоди не завдає
Хризомела вербова – <i>Chrysomela saliceti</i>	Близько 600 яєць	1	Значної шкоди не завдає

Аналіз біології живлення і шкодочинності показує, що серед представлених найпоширеніших шкідників листяних і хвойних лісових порід дерев і чагарників найнебезпечнішими є пильщики. Це обумовлюється тим, що вони відкладають велику кількість яєць (до 400 шт.) і протягом літа дають два покоління. В період масового розмноження вони можуть цілком знищувати вегетативні органи рослин і призводити до їх ослаблення перед вторинними шкідниками.

Личинки метеликів також можуть завдавати значної шкоди рослинам у періоди свого масового розвитку.

Листоїди є найменш шкідливими, так як рідко дають популяційний спалах. Навіть у період масового розмноження вони можуть бути небезпечними лише для молодих насаджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бей-Биенко Г. Я. Определитель насекомых Европейской части СССР. / Г. Я. Бей-Биенко, Д. И. Благовещенский, В. Н. Вишнякова, Е. М. Данциг. – Т. I. – М.: Л. – 1964. – 936, с.
2. Ильинский А. И. Определитель вредителей леса. / А. И. Ильинский. – М. – 1962. – 392 с.
3. Падий Н. Н. Краткий определитель вредителей леса / Н. Н. Падий. – М.: Лесн. пром-сть, 1972. – 288 с.
4. Станек В.Я. Иллюстрированная энциклопедия насекомых. / В.Я. Станек – Прага: Артия, 1977.– 559 с.

Загублюк Н.

Науковий керівник – доц. Конончук О.Б.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЇ БІОПРЕПАРАТУ СТІМПО НА ФІЗІОЛОГО-БІОХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ СОЇ КУЛЬТУРНОЇ В ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ УМОВАХ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сою називають культурою ХХІ століття. Ця культура потужно входить у світове землеробство й економіку, закріплює позиції в структурі посівів. Соя багата на вміст білка і олії та може розглядатися як джерело поповнення ресурсів ґрунтового азоту. У сої високі темпи й обсяги світового виробництва тому, що вона має зростаючий попит на ринку й допомагає розв'язати такі насущні завдання, як збільшення виробництва рослинного білка та олії, поповнення запасів ґрунтового азоту, зміцнення економіки. За площами посіву якраз ця культура займає перше місце як серед однорічних зернових бобових, так і серед білково-олійних культур. Так, у 2011 р. світова посівна площа сої становила 103 млн. га і в Україні – 1,11 млн. га, що є також рекордним показником [13].

Однією з головних особливостей сої як бобової культури є здатність формувати високоефективні азотфіксуючі симбіози з бульбочковими бактеріями. Збільшити продуктивність азотфіксації соєво-ризобіального симбіозу можливо шляхом інтродукції ефективних штамів бульбочкових бактерій в агроценози. З цією метою проводять бактеризацію насіння або ґрунту мікробними препаратами. Перспективним напрямком, який також може значно підвищити ефективність симбіотичної азотфіксації і продуктивності сої є поєднання застосування інокуляції з підживленням мікроелементами та обробкою регуляторів росту [4, 6, 11].

Дані свідчать, що застосування регуляторів росту рослин (PPP) дозволяє підвищити врожай зерна сої на 13-18% за мінімальних матеріальних витрат, а використання регуляторів росту сумісно з нітрагіном ще й забезпечує розвиток азотфіксувальних бактерій [5, 8]. Разом з